

Flusmjölsstråttär

Lummer heter de växterna på svenska, ”flusmjölsstråttär” på soldmål. Lummerväxterna hade sin storhetstid för ca 300 miljoner år sedan. Då var landmassorna sedan länge koloniserade med gröna växter, men lummersläktingarna var en av de första som växte till på höjden. De blev då stora träd, ända upp till 30 meter höga, och bildade stora skogar. Lummern vi har i dag i våra skogar blir ofta inte mer än 15 cm, hög. De är fleråriga, vintergröna och markkrypande.

Det finns tio arter noterade inom landet. De flesta av dem växer skyddat på skuggiga, fuktiga ställen i skogen. Flera av arterna har plockats för att pynta husen till fest., eftersom de behåller sin grönska även som torkade. Lummern ansågs ha magisk kraft mot trolldom så dörrar och fönster ramades in med växterna. Kvinnorna gjorde en ranka och band runt midjan för att vara säkra för trolldomen. På en del håll gjordes även dörmattor av revorna. Detta skattade bestånden hårt, numera är all lummer fridlyst.

Mattlumner

Revlummer

Släktnamnet som är Lycopodiaceae kommer från grekiskan, lycos, som betyder varg och podos = fot, så den borde då heta vargfot. I vårt södra grannland heter den faktiskt ulvefod. I Färjes Solleröflora finns det sex arter noterade.

Plattlumner

Två av arterna förknippas mer än de andra med namnet lummer; nämligen dels Mattlummer, *Lycopodium clavatum* som har två eller flera sporax och växer på torrare skogsmark dels Revlummer, *Lycopodium annotinum* som bara har ett sporax och växer på fuktigare mark och är lättast att finnas av lumrarna. Dessa båda arter är vanligast och var förut allmänt kända bland folk.

En mindre vanlig art är Plattlummer, *Diphasiastrum complanatum*, som växer på torra ställen, gärna sandåsar.

Nästa art är Lopplummer, *Huperzia selago*. Den kan på gynnsam lokal bli 20 cm hög, och är funnen på några ställen inom socknen, vid Säxberget och några andra stenrika branter. Lopplummern förökar sig inte bara genom sporer utan också genom yngelknoppar som uppstår i grenarnas toppar. De faller av vid mognaden och bildar en ny planta. Det svenska namnet syftar på den användning växten hade i kampen mot ohyra bland människor och djur. I Uppland har den kallats lusgräs, i Norge kallas den ännu för lusegras

Lopplummer

Dvärglummer, *Selaginella selaginoides* är mindre allmän, den är svår att hitta då den bara är 7-8 cm hög. Den brukar växa på fuktig mager ängsmark som t.ex. på fåbodvallar.

Strandlummer, *Lycopodiella innundata* har jag inte funnit. Den är sällsynt och växer på fuktig mark, gärna sjöstränder, dykärr m.m. Den enligt Solleröfloran

Dvärglummer

hittad i Gesunda och vid Torskbacken, lite stora ytor att söka på, men kanske hittar jag den en dag.

Sporpulvret eller nikt som det kallas, var förut en apoteksvara. Det har använts som sårpulver, och vid tillverkning av apotekspiller. De rullades i nikt för att inte klibba ihop. På teatrarna användes det för fyrverkeri och blixteffekter. I folkmun har det också kallats för kärringkrut. I våra bygder har det kallats för flusmjöl. Många äldre minns säkert sina ungdoms fröjder att gå ut på kvällen och "flussa", kanske för en käresta eller hos någon lättretad person och få en språngmarsch i belöning, vilket ju också var meningen. Det var ju förr vanligt att vara med på bärplockning och det blev ofta lång tid i skogen. För att pigga upp barnen fick dom plocka "flusmjölsstråttär" och ta hem. Hemkomna fick man ta en tidning att lägga ut strottarna på. Efter några dagar hade de torkat och där låg ett gult pulver på papperet. Det blev att plocka bort de största skräpen, fråga om man fick låna en sil att slå det igenom för att få det rent, sen fylla det på en burk och invänta kvällen eller någon annan lämplig tidpunkt för att gå ut och "flussa".

Ullas Arne